

Presència de *Musculium lacustre* Müller 1774, al delta del Llobregat

Rebut: 16.08.95
Acceptat: 07.11.95

Glòria Guillèn i Jordi Corbella

Sant Antoni Mª Claret, 116 2n 3a
08025 Barcelona

Paraules clau: *Musculium lacustre*, Mollusca, delta del Llobregat, Catalunya.

Abstract: Presence of *Musculium lacustre* Müller 1774 in the Llobregat Delta (Catalonia, NE Spain).

The paper includes the discovery of the freshwater Mollusca *Musculium lacustre* in the Llobregat Delta in an irrigation channel near ca l'Arana (UTM DF2773). The last record of the species in the Delta is from 25 years ago.

Keywords: *Musculium lacustre*, Mollusca, Llobregat Delta, Catalonia, NE Spain.

Resum: S'aporta la troballa d'una localitat per al bivalve d'aigua dolça *Musculium lacustre* al delta del Llobregat, en un canal de reg proper a ca l'Arana (UTM DF2773). No s'havia citat l'espècie al Delta en els últims 25 anys.

Resumen: Se aporta el descubrimiento de una localidad para el bivalvo de agua dulce *Musculium lacustre* en el delta del Llobregat, en un canal de riego cercano a ca l'Arana (UTM DF2773). No se había citado la especie en el Delta en los últimos 25 años.

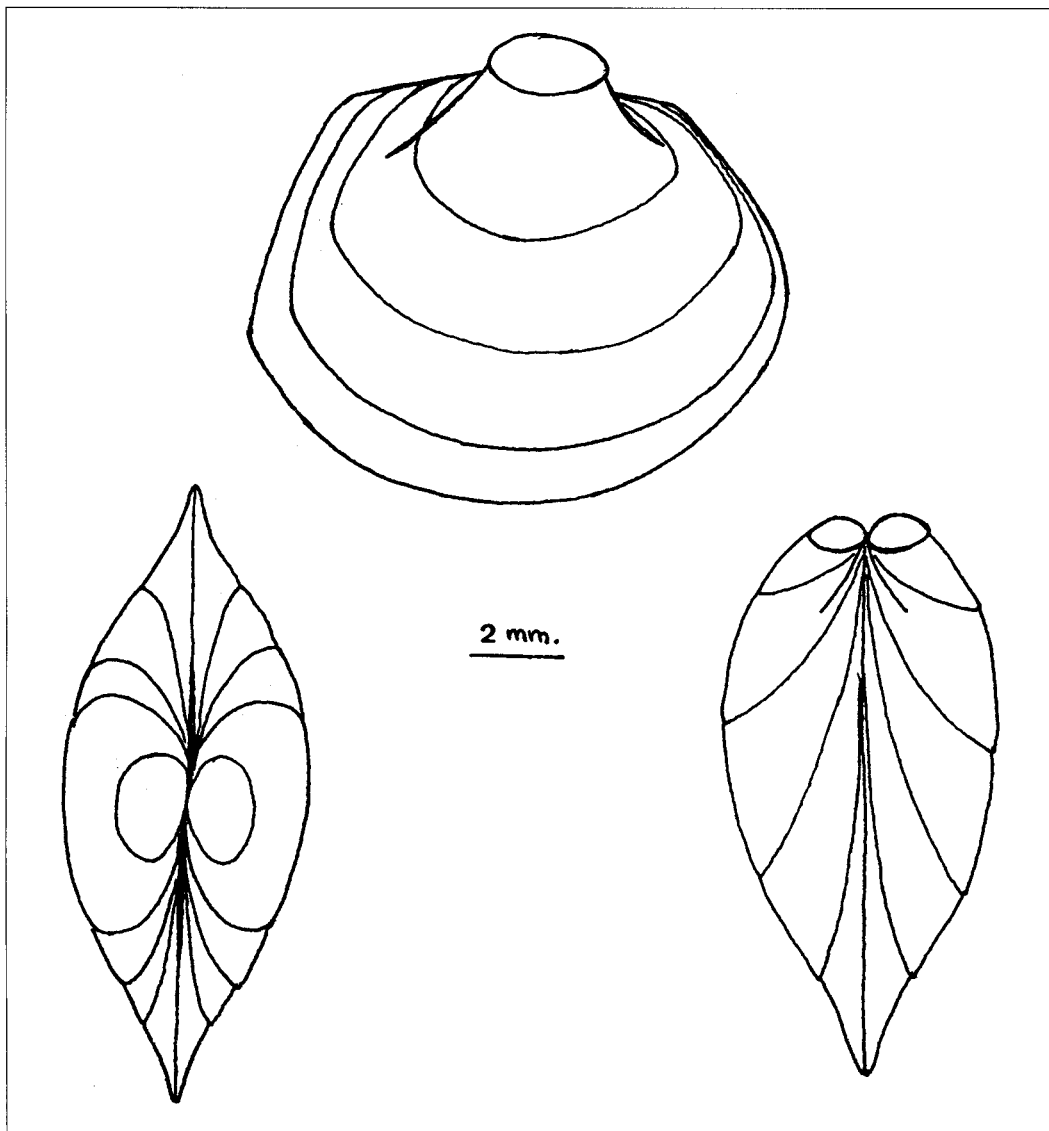
INTRODUCCIÓ

Musculium lacustre (Müller, 1774) és un petit bivalve de distribució paleàrtica (actualment potser holàrtica a causa de la difusió provocada per l'acció humana) que habita els fons fangosos de les aigües dolces poc corrents o estanques, fins a 6-8 m de fondària, de les terres baixes o les àrees poc muntanyoses. Es distribueix àmpliament per Europa, si bé és poc comú a la regió mediterrània.

A la Península ibèrica, a més de Catalunya, la seva presència ha estat constatada a Alacant, Ciudad Real, Guipúscoa, Huelva, Madrid, Múrcia, Sevilla i Saragossa, tot i que caldria revisar algunes de les citacions. Pel que fa a Catalunya, hi ha citacions de la desembocadura del Besòs (Martorell i Bofill, 1888), la Bisbal (Chía, 1893), Sant Pere de Vilamajor (Aguilar Amat, 1921), la plana dels aiguamolls de l'Alt

Empordà (Altimira, 1969 i Altaba, 1980), Sant Medir (Altimira, 1969), Els Hostalets de Balenyà i Santa Coloma de Farners (Bech, 1990) i el delta del Llobregat (diversos autors i èpoques).

Al delta del Llobregat, Maluquer en descobrí la presència l'any 1902, sense indicar-ne localitzacions concretes. Bofill (1920) esmenta l'espècie "entre can Tunis i l'hipòdrom" (actual Zona Franca) i aquest mateix any Rosals parla de "molts exemplars" recollits a la zona del Remolar. Posteriorment només ha estat citat per Altimira (1969) a can Tunis, Bellvitge, l'Hospitalet de Llobregat, el Prat de Llobregat i l'estany de la Podrida ("molt abundant"). Més recentment han existit citacions imprecises, des dels anys 80, d'algun bivalve no identificat, que podria correspondre a *Musculium lacustre*, a

Il·lustració: Glòria Guillén i Jordi Corbella

Musculium lacustre

petits canals propers al Cementiri Nou del Prat de Llobregat (Valverde, com. pers.).

L'antiguitat de les darreres citacions al delta del Llobregat i el fet que moltes de les zones on es va citar hagin desaparegut o es trobin fortament degradades donen interès a la nova troballa que s'aporta, produïda en un canal de reg agrícola proper a ca l'Arana.

Localització i característiques dels punts de mostrejat

Els dos punts de mostrejat, que apareixen al mapa 1 corresponen a trams diferents del mateix canal, l'anomenat Rc-58, que és en realitat el tram final de la sèquia inferior del canal de la dreta del Llobregat. Foren mostrejats al llarg del mes de maig de 1995.

El punt 1 correspon al canal Rc-58 pròpiament dit, en un entorn agrícola, amb conreus de regadiu. El canal aquí porta un corrent suau i un cabal variable que, almenys durant els dies de mostratge, permet mantenir un bon nivell i una renovació de l'aigua. El fons és fangós, amb abundants deixalles, i ràpidament esdevé anòxic en profunditat. Hi abunda l'alga *Cladophora* sp. i discorre entre marges herbacis i canyissars (*Phragmites australis*). S'han identificat dos peixos que abunden en aquestes dates: *Anguilla anguilla* (en forma d'àngules) i *Gambusia affinis*. El mostratge s'ha fet mitjançant el sedassat del fang del fons en una zona longitudinal d'uns vint metres.

El punt 2 correspon a una petita instal·lació d'obra que desvia (o havia desviat, car aparentment està en condicions d'inoperativitat) aigua cap a un petit hort vallat colateral. L'obra ha creat una zona d'aigües més fondes i tranquil·les, de característiques similars a les del punt 1, si bé amb major abundància de *Cladophora* sp. En aquest punt també s'ha sedassat el fons, i a més, s'ha escorcollat entre un munt d'algues que algú havia tret prèviament del rec.

CONCLUSIONS

1. S'ha constatat la presència de *Musculium lacustre* Müller 1774 al delta del Llobregat, associat als canals agrícoles de la plana deltàica. En concret, la localitat de la troballa és situada al bell mig de la zona afectada per la construcció prevista de la nova llera del riu Llobregat desviat, a la rodalia de ca l'Arana.

2. La xarxa agrícola de reg i de drenatge que existeix al delta del Llobregat suposa, ben a les clares, un reservori de diversitat biològica molt important davant de la degradació ambiental severa que han patit molts dels grans estanys litorals del Delta a causa de la contaminació de les seves aigües per abocaments agrícoles, fecals i industrials.

3. La caracterització biològica d'aquesta xarxa, amb inclusió d'un estudi malacològic profund, sembla imprescindible per garantir la conservació de la diversitat biològica global al delta del Llobregat.

RESULTATS

Apareixen a les Taules 1 i 2.

Espècie	Estat	Abundància
<i>Musculium lacustre</i> Müller 1774	M	*
<i>Pisidium</i> sp.	M	(*)
<i>Physella acuta</i> Draparnaud 1805	V i M	4
<i>Lymnaea peregra</i> Müller 1774	V i M	1
<i>Potamopyrgus jenkinsi</i> Smith 1889	V i M	4
<i>Mercuria confusa</i> Frauenfeld 1863	V i M	2

Taula 1. Resultats de la prospecció al punt 1.

Estat: V (exemplars vius) i M (exemplars morts).

Abundància: * (esporàdic), 1 (present), 2 (freqüent), 3 (abundant) i 4 (molt abundant).

Table 1. Results of the prospection at point 1.

Status: V (living specimens) and M (dead specimens).

Frequency: * (very rare), 1 (rare), 2 (uncommon), 3 (frequent) and 4 (very common).

